

Årsrapport 2023

Innovative løsninger for miljøets beste

Innhold

Direktøren	3
Avfallshåndteringen	4
Gjenvinningsstasjonen	5
Vannverket	6
Energigjenvinning	8
Renseanleggene	10
Biogassanlegget	12
Forretningsområder	13
Åpne FREVAR	14
Styret	16
Beretning	17
Regnskap	19
Noter til regnskapet	21

FREVAR er en av de mest spennende miljøbedriftene i Norge. Vi produserer prosessdamp til lokal industri, biogass til busser og andre transportmidler, fjernvarme til næring og private, rent drikkevann til hele Fredrikstad og Hvaler, renser avløpet for hele Fredrikstad og Hvaler, tar miljøgifter ut av kretsløpet, løser avfallsproblemer for private og næring, håndterer forurensede masser for utbyggere, tar imot grovavfall fra private husholdninger, har vært ISO-sertifisert på miljø siden 2000, er en god nabo til et naturreservat og er en del av Fredrikstad kommune.

Direktøren

FREVAR KF eier, driver, vedlikeholder og utvikler kommunens anlegg innen behandling av avfall, rensing av avløp og produksjon av drikkevann. Våre ansattes kompetanse er den viktigste faktoren som sikrer god drift.

Undertegnede, Johnny Sundby, tiltrådte stillingen som direktør på FREVAR 1.1.2023.

2023 har vært et spennende men krevende år for FREVAR.

FREVAR konkurrerer i et felles avfallsmarked med de øvrige forbrenningsanleggene i Norge og en rekke anlegg i Sverige, som importerer avfall fra Norge. Da er det uheldig at vi har svært ulike forutsetninger i denne konkurransen. Norske anlegg (uten kvoteplikt) hadde en CO₂-avgift på kr 232,- pr. tonn CO₂ i 2023. Svenske anlegg har kvoteplikt, men ingen CO₂-avgift i tillegg. De har også betydelig bedre forutsetninger for å hente inntekter fra energi enn norske anlegg, da de ikke har tilsvarende tak på fjernvarmeprisen. FREVARs forbrenningsanlegg, som er kvotepliktig, hadde både forbrenningsskatt på kr 232,- og kvoter i 2023. Her finner vi rotårsaken til at FREVARs forbrenningsanlegg har slitt økonomisk de siste årene.

FREVAR tok ut søksmål mot Staten knyttet til kvoteplikt sammen med Sarpsborg Avfallsenergi AS (SAE) i 2022. Saken gikk for Tingretten i Moss i april 2023, og endte dessverre med at FREVAR og SAE ikke fikk medhold. Saken er anket og skal behandles våren 2024. Vi ser frem til ankebehandlingen i Lagmannsretten.

Alt er ikke bare negativt for forbrenningsanlegget. Årets vedlikeholdsrevisjon ble gjennomført med

høy aktivitet og flere forbedringsprosjekter. Anlegget har i etterkant av denne kjørt stabilt ut året på høy effekt og produksjon.

I juni 2023 foretok vi høytidelig åpning av byggeplassen for FARA, Fredrikstads nye avløpsrenseanlegg med nitrogenfjerning. Byggearbeidene startet opp like etter, og det er spennende å se hvordan arbeidene nå skrider frem. Ved utgangen av 2023 er prosjektet i rute, både med hensyn på fremdrift og økonomi. Anlegget vil være i full drift i 2027. Du kan følge prosjektet live på: <https://frevar.no/fara-nytt-renseanlegg-for-fredrikstad-og-hvaler/>

Mens vi venter på nytt renseanlegg, driftes det gamle anlegget fra 1989. Her er det fokus på å overholde de utslippskravene som Statsforvalter har stilt til anlegget. Dette ble oppfylt i 2023, takket være god innsats fra driftspersonalet og Teknisk avdeling.

Vannverket på Råbekken har levert vann av god kvalitet i 2023, selv om deler av året var preget utfordringer med lukt og smak. Det jobbes i tett samarbeid Teknisk drift, og med bistand fra COWI/Aquateam, med å finne årsakene til dette problemet. Det er også gjennomført flere forbedringsprosjekter ved vannverket i 2023, siden mye av anlegget med tilhørende infrastruktur er gammelt.

Gjennom hele 2023 har det blitt jobbet med en ny strategisk plan for FREVAR. Det er gjennomført workshops med styret, ledergruppen og representanter for de ansatte. Det er gjennomført digital medvirkningsprosess, hvor alle ansatte har kunnet kommet med innspill i arbeidet. Styret i FREVAR vedtok strategiplanen i sitt siste møte 2023. Planen setter rammer og identifiserer muligheter for FREVARs videre satsning.

Selv med underskudd på forbrenningsanlegget, ender årets resultat i pluss, takket være god og rasjonell drift av FREVARs deponi.

Jeg ser frem til å videreføre samarbeidet for innbyggernes og kundenes beste, sammen med styret, eier og ikke minst våre dyktige ansatte. Disse fortjener en stor takk for innsatsen i 2023!

Fredrikstad, 13.2.2024

Johnny Sundby
direktør

Avfallshåndtering

Avdelingen har ansvaret for FREVAR sine deponiområder og utgjør en betydelig del av vår næringsvirksomhet.

Deponiet på Øra har i år tatt imot nesten 60 000 tonn lettere forurensede masser, i tillegg til andre fraksjoner som restavfall til permanent deponi, slam fra avløpsrensaneanlegget til ettermodning, og bunnaske fra forbrenningsanlegget.

Vi har hatt et ekstra søkelys på kunnskapsdeling i 2023. Det innebærer samarbeid med ReDu-prosjektet i regi av Avfall Norge for å fremme kunnskap om hva et deponi er og hvordan det drives. Vi har også jobbet aktivt med vår digitale profil, og avholdt kundeevent for å komme våre kunder i møte og dele erfaringer.

Det er foretatt innkjøp av gassdrevet lastebil med løfteaggregat til å tømme kasser på gjenvinningsstasjonen og kjøre avfall til forbrenningsanlegget. Denne skal etter planen settes i drift i mars 2024.

Innkjøpt hjullaster er levert og satt i drift.

Det er besluttet å utvikle mottak av svartelista arter for næringsvirksomhet.

Noen prosjekter

- Forprosjekt for nytt sigevannrensningssystem.
- Måling av diffuse utslipp.
- Overvåking av deponiområder med kamera og branndeteksjonsutstyr.

Vurdering av grunnforhold

Undersøkelsene av grunnforholdene er mer omfattende enn først antatt og 2023 har gått med til å jobbe med denne saken. Det ser nå ut til at vi kommer i mål tidlig i 2024.

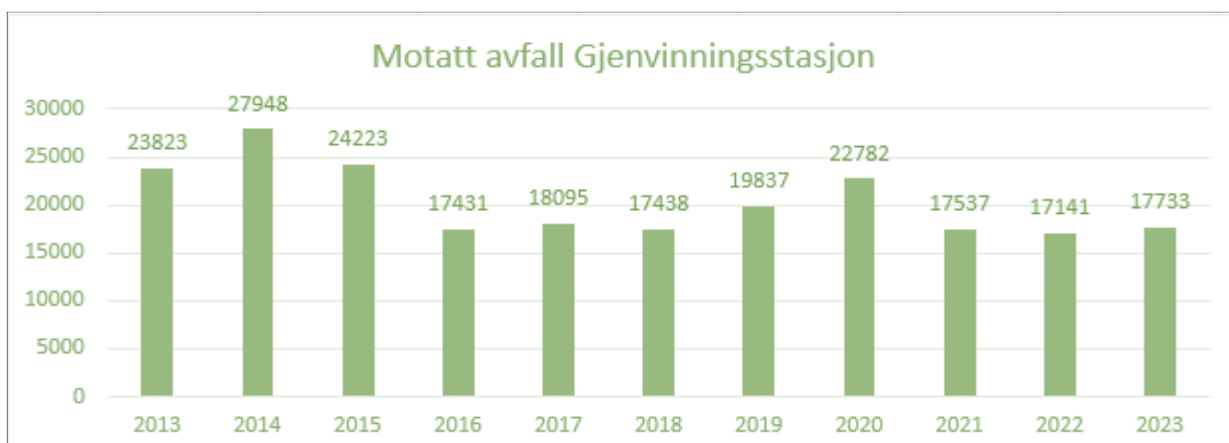

Gjenvinningsstasjonen

FREVARs gjenvinningsstasjon tar imot grovavfall fra husholdningene i Fredrikstad kommune og drives etter selvkostprinsippet.

Gjenvinningsstasjonen tar imot grovavfall fra private husholdninger og hytter i Fredrikstad kommune. Driften finansieres av innbyggerne i Fredrikstad kommune gjennom renovasjonsavgiften og en mindre egenandel på hengerlass på 200 kr.

Vi har fortsatt med fokus på HMS og nedstømsløsninger i 2023. Det er satt opp løftekraner for vinduer på mottaksplassen og installert ny nøddusj. Det er også igangsatt et prøveprosjekt i samarbeid med FASVO på innsamling av gjenbruksvaret. En arbeidslederstilling er budsjettert inn for 2024.

Arbeidet i 2023 med materialgjenvinning gir ikke særlig gevinst før i 2024. Dette er grunnet prosessen med å finne løsningene, gjennomføre anbudsrunder og hensynta eksisterende avtaler. Det gledelige er at avtalen på treverk, som er den største fraksjonen på gjenvinningsstasjonen ble satt i gang fra 01.01.2024 og det forventes et godt utslag på statistikken for 2024.

Utdanning/kurs

En av våre operatører har startet løpet med fagbrev i gjenvinningsfaget, og vi har hatt flere lærlinger hos oss. Det er også to operatører som deltar i et studieprogram i regi av NFFA innen fagområdet farlig avfall som fullføres i 2024.

Samarbeid med studenter fra HIØ som forsket på bakterier som kan spise plast.

Vi har hatt besøk fra vennskapsbyen til Fredrikstad i Guatemala.

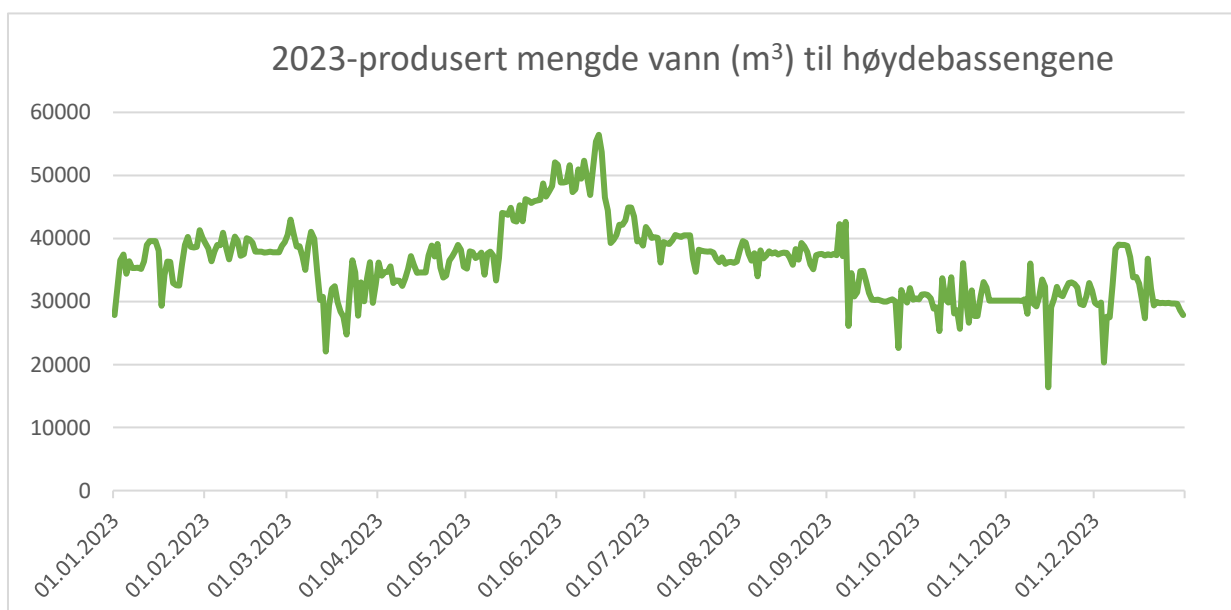
Vannverket

Drikkevannet er vårt viktigste næringsmiddel. FREVAR skal til enhver tid levere hygienisk betryggende drikkevann til abonnentene.

Vannproduksjon

Vannverket produserer drikkevann til ca. 90 000 mennesker og til industrikunder i Fredrikstad og Hvaler kommune, og er en del av et reservevannssamarbeid med Sarpsborg og Moss. Vannproduksjonen varierer over året, med en maks kapasitet på 2750 m³/t. I 2023 var gjennomsnittsproduksjonen 1505 m³/t. Anlegget ble bygget i 1963 og senere modernisert. Vannverket er et fullrenseanlegg med kjemisk felling (koagulering/sedimentering/filtrering), og benytter aluminiumsulfat som fellingskjemikalie. Til desinfeksjon benyttes klor og UV.

I 2023 var vannproduksjonen lavere enn noen gang (13.587.320 m³). Årsaken er sannsynligvis mindre forbruk hos industrien. Samt at kommunen oppdager lekkasjer mye raskere enn tidligere. I tillegg har nok forbruket gått ned hos de private husstandene også. Det ble tatt ut 16.999.791 m³ råvann fra vanninntaket på Isnesfjorden. Av dette går en del i overløp under transporten til vannverket. Inn til vannverket var råvannsmengden 13.672.214 m³. Ferdig renset vann benyttes til spyling av to-mediafiltrene. Virkningsgraden av produsert mengde vann mot mengde råvann inn var 99,4 %.

Vannproduksjon

Tabell 1: Oversikt over produserte vannmengder i perioden 2018-2023

Årstall & Vannmengder	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Produsert vannmengde (m ³)	14 886 063	15 275 551	14 801 653	16 193 493	14 320 538	13 587 220
Spylevann – internt (m ³)	564 731	407 783	449 316	554 412	530 549	404 045

Vann til høydebassengene: Produsert vannmengde minus mengde spylevann

Vannkvalitet og kontroll

Vannkvaliteten, både på råvannet, gjennom renseprosessen og ferdig produsert vann overvåkes kontinuerlig via driftskontrollsystemet.

Operatørene tar også interne prøver på eget driftslaboratorium.

Årlig er det en gjennomgang av prøvetakingsplanen i samarbeid med Teknisk drift i Fredrikstad kommune. Her gjennomgås fareanalyser av råvannskilden, leveringssikkerhet og vannforsyningen, og på bakgrunn av dette fastsettes prøvefrekvensen og hva som skal analyseres.

Det tas prøver i henhold til prøvetakingsplanen som godkjennes av Mattilsynet. Antall prøver som analyseres ligger langt over hva som er minstekravet. Samtlige analyser utføres av et eksternt akkreditert laboratorium.

I tillegg analyserer operatørene interne prøver på eget driftslaboratorium.

Kvaliteten på ferdigprodusert vann i 2023 ligger langt under kravene som drikkevannsforskriften krever, og vannverket produserer trygt og godt drikkevann til befolkningen.

Reservevannforsyning

Fredrikstad kommune, Sarpsborg kommune og MOVAR IKS har inngått et samarbeid om en felles alternativ drikkevannsforsyning (reservevannssamarbeid). Ved større vedlikehold eller uforutsette hendelser kan Fredrikstad kommune få reservevann fra Sarpsborg og/eller MOVAR. Reservevannet har drikkevannskvalitet, og blir fulgt opp og kontrollert av de respektive eierne. Reservevannledningen er koblet sammen med ringledningen i Fredrikstad kommune.

Hvert år gjennomføres en test i samarbeid med MOVAR og Sarpsborg.

Pågående og gjennomførte prosjekter i 2023 - utdrag

Oppgaver	Kommentar
Forsterkning av dammer i Borredalen	Pågår
Rehabilitering filterbunner	Ferdig januar -23
Energikartlegging vannverket	Pågår
Nye tappeluker silhuset Borredalsdammen	Ferdig november-23
Pilotforsøk kullfiltrering	Pågår
Rehabilitering høydebasseng syd	Bassengvegg ferdig, fyllmasser gjenstår
Dammer i Tvetervann	Pågår

Energigjenvinningsanlegget

Avfallet – en viktig energiressurs. FREVAR brenner for miljøet!

Bærekraftig avfallshåndtering

Ved å energigjenvinne avfall som ikke kan ombrukes eller materialgjenvinnes, bidrar FREVAR positivt til lokale miljøprestasjoner og lokal grønn energiforsyning.

FREVAR vil utvikle sin rolle som miljøpådriver på Øra og vil jobbe for å optimalisere samarbeidet og utnyttelsen av energi på Øra. FREVAR ønsker å beholde sin rolle som energileverandør på Øra i tillegg til å gjøre vår del for miljøet ved å fjerne avfall fra deponiene ved å brenne det.

Forbrenningsanlegget har forbedrede miljøprestasjoner

Med nye krefter på laget har vi fortsatt arbeidet med å optimalisere røykgassrensingen og marginene for miljøprestasjoner er bedret siden 2022. Økt kompetanse på prosess og godt samarbeid med våre leverandører er årsaken til forbedringen.

Drift og vedlikehold

FREVAR ønsker å utvikle dagens praksis i positiv retning ved å påse at det er rent og ryddig på våre anlegg og områdene rundt, samt at maskiner og utstyr hos oss er i orden. Hovedvedlikeholdet i 2023 har vært omfattende og vi har utført det vi har planlagt. Det er mange periodiske oppgaver som tar tid hvert år og alt skal utføres på de tre ukene vi står hver høst. Vi bytter kjelerør og rister, begge sitter inne i forbrenningsovnen og slites meget hardt hvert år. Det går med mye tid på å forberede deler vi skal bruke under stoppen og å planlegge aktivitetene i detalj.

Investering av SPG'er – vi «skyter» ned aske

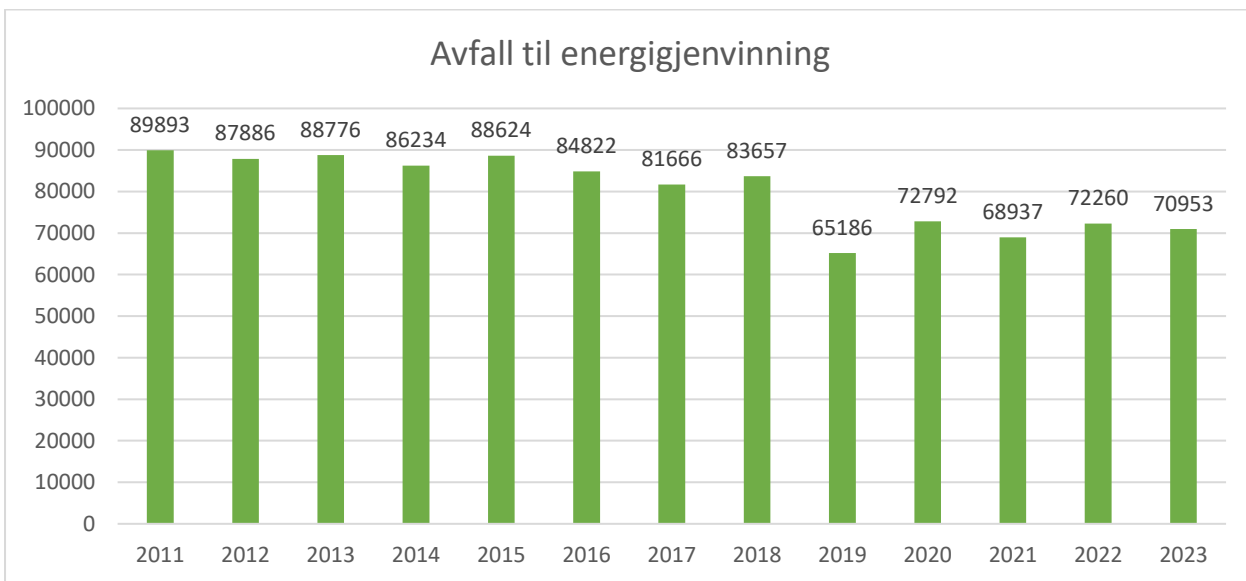
Det er gjort en større investering i montering av SPG som er en innretning montert inne i kjelen. Det er 2 stykker på hver kjele, altså 4 totalt. Denne enheten går på gass og lager en eksplosjon innvendig i kjelen. Eksplosjonen er kraftig nok til at støvet som samler seg i kanaler, på rør, sensorer og annet innvendig i kjelen faller ned og blir samlet opp.

Fordelen ved å skyte ned støv automatisk er at det blir færre stopp for å rengjøre kjelene og anleggene vil dermed få bedre oppetid.

Totalt levert sett over tid:

År	Mengde (tonn)	Produsert energi (GWh)	Energiutnyttelsesgrad (Gjeninningsprosent)
2023	71 498	220	98,8
2022	72 260	210	98,9
2021	68 937	216	99,5
2020	72 792	238,5	99,0
2019	65 186	224	98,8
2018	83 657	235	97,8
2017	81 666	228	98,2
2016	84 822	231	97,2
2015	88 624	232	96,6
2014	86 234	230	98,6
2013	88 776	226	98,6
2012	87 886	207	96,7
2011	89 893	217	96,3

Avfallsstatistikk

Anleggets miljøstandard

ISO 14001 er et styringsverktøy som medvirker til at avdelingens miljøpåvirkning kontinuerlig overvåkes. Det arbeides jevnlig med avdelingens HMS-aktiviteter. I det årlige oppsatte programmet inngår vernerunder, stikkprøver av avfall, slaggrøver, utstyrskontroll, kontroll av oljeutskillere og oljetanker, brannøvelser, kalibrering, kursing, m.m.

Avfallsforbrenning separerer effektivt miljøgifter fra kretsløpet. Filterstøv og flyveaske transporteres til Langøya for sluttbehandling. Posefilterstøv gjenbrukes direkte i prosessen, og bunnaske (slag) blir sortert for metaller, siktet og deretter løpende brukt som anleggsmasse på deponiområdet. Metallene som siktes ut fra bunnasken blir resirkulert via smelteprosess.

Avløpsrensaneanleggene

Avløpsvann er en bærekraftig ressurs. FREVAR er godt i gang med å bygge Fredrikstad kommune sitt nye renseanlegg som skal stå ferdig i 2026. Anlegget vil være dimensjonert for nye strengere rensekrav, og vil være et bidrag til en friskere og mer bærekraftig Oslofjord. Det nye anlegget skal i stor grad være selvforsynt med energi. Eksisterende anlegg skal frem til 2026 strebe etter å overholde dagens rensekrav.

Renseprosessen

Bygging av nytt avløpsrensaneanlegg på Øra startet opp sommeren 2023, og frem til årsskifte har detaljprosjektering og bygging pågått parallelt. Lanseringen av EU sitt nye avløpsdirektiv, og norske myndigheters innstilling om at dette skal implementeres i sin helhet, har medført en forventning om at det vil tildeles svært strenge rensekrav. Dette krever at det nye anlegget dimensjoneres for rensing helt opp mot det maksimale av det dagens teknologi tillater, og prosjektet så seg nødt til å utvide samspillsfasen med 3 måneder for å ivareta nødvendig justeringer i dimensjoneringsgrunnlaget.

Eksisterende anlegg har kun primærrensing, dvs. mekanisk og kjemisk rensetrinn. I forbehandlingen (mekanisk rensetrinn) fjernes dopapir, grove partikler, sand, kaffegrut, fett og flyteslam. Til kjemisk rensing benyttes jernklorid som fellingskjemikalie. Det rensede vannet ledes ut til Glomma.

Slam fra sedimenteringsbassengene fortykkes før det varmebehandles for å oppnå en tilfredsstillende hygienisk kvalitet (under pasteuriseringen drepes sykdomsfremkallende bakterier). Deretter foretas en utråtning (anaerob stabilisering), der mengden blir redusert med ca. 25 %. Under stabiliseringen produseres metangass, samtidig som luktulempene reduseres. Til slutt avvannes slammet til et tørrstoffinnhold på ca. 30 % og distribueres til bl.a. landbruket.

Vannkvalitet og kontroll

Vannmengder og forbruk av fellingskjemikalie

	2019	2020	2021	2022	2023
Vannmengde tilført (m ³)	15 344 312	13 646 314	11 624 704	11 907 641	12 634 420
Til kjemisk trinn (m ³)	14 367 727	12 862 078	11 307 536	11 453 037	12 157 240
Overløp (m ³)	976 585	784 236	317 168	454 604	477 180
Forbruk av JKL (tonn)	6 681	6528	6394	5869	6528
Spesifikk forbruk av JKL (g/m ³)	492	549	566	508	607

Kilo belastning pr. år 2023

	Tot P	KOF	BOF	Tot N	TOC	LOC	SS
Urenset, kg	40535	4537900	1922000	388000	1111000	535900	2595300
Renset, kg	3245	1300000	623600	490000	492700	458800	309500
Rensegrad, %	92	70	66	-31	54	11	86
Krav, %	90	40	60				

Det rensede vannet som går ut i Glomma blir jevnlig overvåket iht. forurensningsforskriften. Den organiske maksbelastningen på anlegget var 98.685 PE i 2023. Krav til rensing av samtlige regulerte komponenter ble overholdt med god margin i 2023. Anleggets ytelse er svært god når det er tørrvær eller moderat med nedbør innenfor anleggets hydrauliske kapasitet. I perioder med kraftig nedbør fører mengden fremmedvann til at anleggets kapasitet overskrides, og overskytende mengde vil gå urensset i overløp. I tillegg vil rensegraden bli dårligere når innløpskonsentrasjonen synker.

FREVAR drifter også et naturbasert renseanlegg ved Kvernhuset ungdomsskole og sigevannsnettet på deponiet med tilhørende pumpestasjoner.

Kvernhuset renseanlegg

Kvernhuset RA er et naturbasert renseanlegg som renser avløpsvann fra Kvernhuset skole og 6 eneboliger. Kvernhuset renseanlegg består kort fortalt av slamavskiller og innløpskum, etterfulgt av et biofilter og to fosforfilter. I tillegg er det et barkfilter for luktfjerning. FREVAR har hatt driftsansvar for anlegget siden oppstart. Den organiske maksbelastningen på anlegget var 42 PE i 2023. Anlegget fortsetter å levere gode rensesresultater også for 2023.

Vannmengder

	2019	2020	2021	2022	2023
Renset vannmengde (m ³)	4 521	7095	5825	9107	9616
Overløp (timer)	0	0	0	0	0
Slamtømming (m ³)	30	30			50

Kilo belastning pr. år 2023

	Tot P	KOF	BOF	Tot N	TOC	LOC	SS
Urenset, kg	34	1246	469	371	429	229	423
Renset, kg	0,39	102	19	108	39	38	10
Rensegrad, %	97,6	89,8	94,5	44,9	89	79	97
Krav, %	90	40	60				

Luktreduksjonsfilteret blir sjekket 2 ganger per år av leverandør.

Luktreduksjonsfilteret fungerer bra og det er heller ikke blitt registrert noen luktklager i 2023.

Biogassanlegget

Biogass er grønn energi som finnes naturlig i kretsløpet. Fra matavfall til drivstoff og jordforbedringsmiddel i landbruket.

Forbehandling / oppgradering

I et biogassanlegg forbehandles matavfall til et substrat som gjennomgår en varmebehandling (70 °C i 1 time), for å drepe sykdomsfremkallende bakterier. Deretter omsettes substratet til biogass under en anaerob utråtningsprosess (uten tilgang på oksygen). Biogass er en blanding av metan og karbondioksid, i tillegg dannes mindre mengder med hydrogensulfid. Biogassen blir deretter oppgradert ved hjelp av en amminprosess hvor CO₂ blir fjernet. Kvaliteten på biogassen øker fra 65 % metaninnhold til 97 % ±2 %.

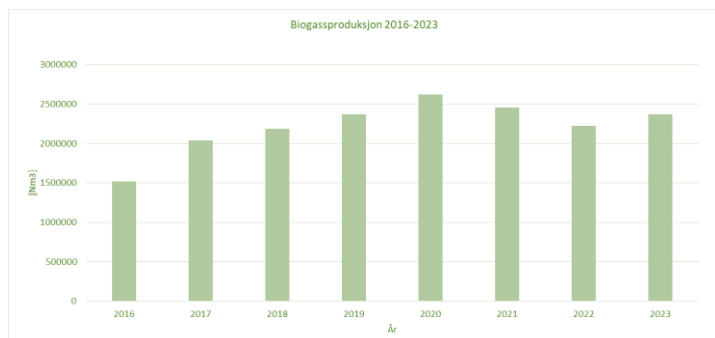
Biogass som drivstoff

Oppgradert biogass brukes til miljøvennlig drivstoff for busser, renovasjonsbiler og andre kjøretøy. Bruk av biogass i transportsektoren bidrar til å redusere utslipp til luft, redusere klimagassutslipp, og gjøre transportsystemet mer bærekraftig. Ved å bruke biogass i stedet for bensin eller diesel, unngår man å tilføre ny CO₂ til atmosfæren. Dessuten har biogass en positiv miljøeffekt, fordi bruk av biogass reduserer utslipp av svevestøv og NO_x.

Jordforbedringsmiddel

Ikke-nedbrytbart materiale og nedbrytbart materiale som ikke omsettes, vil bli igjen i bioresten og blandes sammen med det utråtnede slammet fra renseanlegget. Slammet blir deretter avvannet og benyttes i landbruket som jordforbedringsmiddel. FREVAR KF har 50/50 fordeling av tilstandsklasse I og II på slammet. Det betyr at slammet er av god kvalitet og kan benyttes som jordforbedringsmiddel.

Gassproduksjon

Deler av 2023 var preget av en del driftsproblemer i biogassanlegget, og til tross for stabil og god drift gjennom høsten ble årsproduksjonen noe lavere enn budsjettert. Det er i årenes løp lagt mye innsats i forbedringsarbeid, og resultater av det gode arbeidet gjør seg gjeldende i form av bedre driftsregularitet, men det er fortsatt utfordringer knyttet til drift og vedlikehold av biogassanlegget.

Forretningsområder

Alt forretningsengasjement bygger på foretakets verdier, vedtekter og vedtak i våre styrende organer. Det fokuseres på positive synergier, kvalitet og kompetanse.

Fredrikstad Fjernvarme AS – FFAS (eierskap 43,1 %)

FREVAR eier FFAS sammen med Oslofjord Varme Holding AS. Tidligere eier, Fredrikstad Energi AS, solgte seg ut av selskapet tidlig i 2019. FREVAR valgte da å øke sin eierandel fra 32,5 % til 43,1 %. Siden 2004 har FREVAR hatt driftsansvaret for selskapets varmesentraler mens utbygging av rørsystemet fortsatt foregår. Hovedvarmekilde for FFAS er Saren Energy BIO-EL AS, som kom i drift i 2008. FREVAR er reservevarmekilde for FFAS.

Saren Energy Bio-El AS – Bio-El (25-års operatøravtale)

BIO-EL Fredrikstad AS bygde i 2007 et energigjenvinningsanlegg i tilknytning til FREVARs eget anlegg på Øra. Anlegget har vært i drift fra midten av 2008, og samdriftes med FREVARs anlegg iht. operatør- og samarbeidsavtaler. Anlegget er hovedleverandør av energi til FFAS. Selskapet ble solgt Saren Energy i 2023, og byttet samtidig navn.

Åpne FREVAR

Åpenhet ved alle sider av driften av anleggene gir trygghet for oss – og trygghet for våre naboer og eiere i Fredrikstad kommune.

FREVAR KF er en del av Fredrikstad kommune noe som betyr at offentleglova og lov om offentlige anskaffelser gjelder for oss. FREVAR tilbyr full åpenhet, og hvis noen ønsker å se oss i kortene, er de selvfølgelig hjertelig velkommen til det. Vi vet at offentlig eierskap av samfunnsmessig viktig infrastruktur sikrer allmennhetens innflytelse på samfunnsutviklingen. Driften av våre anlegg har stor innvirkning på både miljø, økonomi og samfunn her i distriktet. Vi tror at åpenhet bidrar til at denne påvirkningen blir positiv.

Miljø og klima

FREVAR har siden 27.11.2000 vært sertifisert i henhold til miljøstandard ISO 14001. I tillegg er vannverket kvalitetssertifisert etter ISO 9001. Vi var blant de første innenfor vår bransje med slik sertifisering.

Virksomheten påvirker miljøet når det gjelder utslipp til luft og vann, støy og lukt. FREVAR slipper ut totalt ca. 90 000 tonn CO₂ (fossilt og biogen CO₂) per år fra skorsteinen. Energiutnyttelse av 1 tonn avfall gir cirka 1 tonn CO₂. Dersom avfallet lå på deponi, ville det frigjort metan tilsvarende 4 tonn CO₂ per tonn avfall. Cirka 50 % av CO₂ er biogent.

Klimakrisen krever handling. Det er viktig at vi alle reduserer mengden avfall, og at vi deretter tenker ombruk og gjenvinning. Det som til slutt ikke har blitt ombrukt eller gjenvunnet, kan bli til energi i form av damp, som industri på Øra benytter. Energiutnyttelse av restavfallet som ikke kan gjenvinnes er ikke en perfekt løsning, men det er fire ganger bedre enn alternativet.

Ettersom FREVAR sammen med nabobedriften Saren Energy BIO-EL har det største punktutslippet i Fredrikstad kommune, har FREVAR sterke intensjoner om å komme i gang med karbonfangst. Allerede i 2018 startet Borg CO₂ arbeid med å utvikle en industrikllynge for samarbeid om CO₂-fangst og transport på Øra og regionalt. FREVAR har gått inn i en samarbeidsavtale med Borg CO₂. Målet er oppstart med karbonfangst i 2029. Arbeid med rammebetingelser og det økonomiske er krevende, men i gang. FREVAR er medlem i KAN Klimakur for avfallsforbrenning i Norge. På vegne av bransjen skal KAN, utvikle og

presentere løsning(er) for hvilke rammevilkår og kommersielle forhold som må etableres for å løse utfordringer knyttet til CCS fra avfallsforbrenning.

FREVAR er medlem av Klimapartnere Viken, og utarbeider klimaregnskap med Klimakost. Klimaregnskapet er basert på direkte og indirekte utslipp knyttet til FREVARs aktiviteter.

FREVAR har en viktig miljørolle fordi vi:

- Produserer drikkevann for Fredrikstad og Hvaler kommuner.
- Renser og reduserer næringsstoffer og forurensning i avløpsvann fra Fredrikstad og Hvaler kommuner.
- På forbrenningsanlegget omdanner 72 000 tonn avfallsfraksjoner til termisk energi, og fjerner/reduserer 6 000 tonn miljøgifter fra kretsløpet.
- Leverer høytrykksdamp til nærliggende prosessindustri slik at 15 000 tonn naturgass erstattes av klimanøytral avfallsbasert brenselbærer.
- Mottar 30 000 tonn substrat/matavfall til biogassproduksjon slik at 2,5 millioner liter diesel erstattes av klimanøytral biogass. Utslipp av NO_x og partikler reduseres vesentlig på busstrafikken i Østfold.
- Omdanner slam fra avløpsrensing/ biogassproduksjon til jordforbedring.
- Komposterer 3 000 tonn kvist og hageavfall som går til kompostproduksjonsanlegg.
- Tar forurensede masser ut av kretsløpet og sluttbehandler dette på FREVARs deponi.
- Mottar grovavfall fra husholdningene til sortering og gjenvinning.

Likestilling

Det er utarbeidet en likestillingsredegjørelse for 2023 som vil distribueres sammen med årsrapporten til FREVAR.

Lærlinger

FREVAR tar samfunnsansvar og ønsker å medvirke til at mennesker får mulighet til utvikling og utdanning. Gjennom året har vi hatt 3 lærlinger i fagene:

- Gjenvinning
- Industrimekaniker
- Kjemi-prosess faget

To av lærlingene tok fagprøve og oppnådd fagbrev i løpet av året.

Sykefravær og trivsel

FREVAR jobber for helsefremmende arbeidsplasser og forholder seg til nasjonal IA-avtale.

Vi legger til rette for helsefremmende arbeidsplasser. Dette ivaretas blant annet i arbeidsmiljøutvalget, ved HMS-tiltak, tett oppfølging og tilrettelegging innenfor de rammene vi har til rådighet.

Sykefraværet for 2023 endte på 9,06 % mot 8,81 % året før.

Dette er en økning i sykefraværet med 0,25 %. Foretaket har foretatt en årsaksanalyse for å se om det er tiltak som kan gjøres. Vi ser at det meste av sykefraværet kan tilskrives lengre sykemeldinger. Vi skal fortsatt jobbe mot å redusere sykefravær og opprettholde helsefremmende arbeidsplasser.

Bedriftshelsetjenesten har gjennomført arbeidsundersøkelser ved flere avdelinger i 2023.

FREVAR gjennomfører medarbeiderundersøkelse annen hvert år, og neste undersøkelse gjennomføres i 2024. Formålet er å måle ansattes engasjement, trivsel og oppfatning av ulike problemstillinger for å utvikle FREVAR til en enda bedre arbeidsplass.

Det er av stor verdi at vi har engasjerte og initiativrike medarbeidere som administrerer og arrangerer ulike trivselstiltak. Foretaket har blant

annet en velferdskomité som inviterer til ulike arrangement og administrerer firmahytte for de ansatte. Etter pandemi er det godt å kunne gjennomføre felles arrangementer som gir trivsel og glede for ansatte.

Vi jobber for gode og trygge arbeidsforhold og for en bærekraftig utvikling av FREVAR.

Kommunikasjon og samhandling

Vi har tro på et åpent samarbeid i foretaket, og regelmessige oppfølgingsmøter. Foretaket har flere faste samhandlingsarenaer, blant annet samhandlingsmøte mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte (SMAT), arbeidsmiljøutvalg (AMU), forhandlingsutvalget (FU) og fellesmøter. I arbeidsmiljøutvalget deltar også representanter fra bedriftshelsetjenesten. Samhandlingsmøtene er viktige og nyttige for saker som omfatter de ansatte og deres arbeidshverdag og vilkår.

Uttalelse om aktsomhetsvurderinger 2023

Risikovurdering

Fra åpenhetsloven trådte i kraft, 01.07.23, har det i forbindelse med alle anskaffelser over terskelverdi blitt utført aktsomhetsvurderinger, med hensyn til sosial- og miljømessig påvirkning. Vi har ikke avdekket faktiske negative konsekvenser, eller på annen måte fått kjennskap til slike.

Tiltak

I tråd med våre innkjøpsbetingelser, inneholder alle avtaler som inngås, bl.a. krav til overholdelse av menneskerettigheter, og forbud mot sosial dumping. Brudd på disse bestemmelsene vil medføre pålegg om å snarlig rette opp i forholdet, eller i alvorlige tilfeller terminering av avtaleforholdet.

Status mål

Forpliktelse til FNs retningslinjer for næringsliv og menneskerettigheter.

Mål: Ingen avvik.

Status: Det er ikke avdekket avvik.

Foretakets rutiner for anskaffelser er innrettet slik at aktsomhetsvurderinger gjennomføres løpende gjennom året.

Styret

FREVAR er et kommunalt foretak – en del av kommunen. Styret rapporterer til bystyret i Fredrikstad kommune.

Styrets sammensetning

Dagens styre tiltrådte 1. november 2023. Alle styremedlemmene, 5 valgt av bystyret og 2 valgt av de ansatte ved foretaket, er likeverdige medlemmer.

Direktøren er direkte underlagt styret.

De prinsippene som ligger til grunn for organisering i et kommunalt foretak gir styret stor selvstendighet, uten å svekke den kommunale styringen av virksomheten. Til forskjell fra kommunalt eide aksjeselskap, som er rettslig og økonomisk adskilt fra kommunen, er kommunale foretak en juridisk del av kommunen.

Styrets arbeid

I løpet av 2023 har styret avholdt 9 styremøter. Det har blitt behandlet 43 saker. To av sakene (årsregnskap 2022 og budsjett 24 og handlingsplan 2024-2027) har blitt endelig vedtatt av bystyret som er foretakets representantskap.

Året har vært preget av mange store, tunge og samtidige prosesser. Samtidig har foretaket fått på plass ny ledelse og nytt styre.

Foretaket driver for det meste tunge industrielle prosesser, som er kraftkrevende og til dels konkurranseutsatt. De generelle endringene som hele samfunnet har sett på både kraftpriser, renter og andre innsatsfaktorer har rammet foretaket hardt. Dette har medført utfordrende resultater på næringsvirksomheten, med unntak av deponidriften.

Styret har gjennomført en omfattende strategiprosess i 2023, og dette resulterte i at ny strategi for foretaket ble vedtatt i desember 2023.

Styret er tilfreds med at anleggene, som for en stor del er samfunnskritiske, har vært i drift hele året, og levert de tjenestene som utgjør foretakets kjerneoppgaver. FREVAR har levert godt på både miljø- og samfunnsprestasjoner i året som gikk.

Styret takker for godt samarbeid med ledelse og ansatte ved foretaket i året som har gått.

Leif Eriksen
styreleder

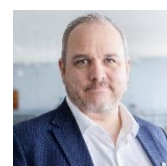
Tor Prøitz
nestleder

Eva C. Fredheim

Kristian Flodin

Gunhild Vigdisdatter

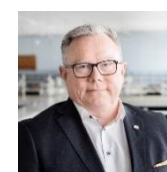
Rino Oshaug

Caroline M. Hermansen

Johnny Sundby
direktør

Ann-Kristin Stedjeberg
sekretær

Beretning

FREVAR er organisert som et kommunalt foretak og fører regnskap etter regnskapsloven. Foretaket framstår som en sterk og konkurransedyktig aktør i markedet.

Resultatet

I 2023 kom ca. 58 % av omsetningen fra konkurranseutsatt næringsvirksomhet, mens ca. 42 % av omsetningen er hovedsakelig avgiftsfinansiert og drives etter selvkostprinsippet.

Hvilke deler som skal drives etter forretningsmessige prinsipper, er spesifisert i stiftelsesgrunnlaget til foretaket.

Forutsetningen for fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2023 er satt opp under denne forutsetningen. Regnskapet er revidert iht. regnskapsloven.

2023 har vært et år preget av mange samtidige, store og tunge prosesser. I tillegg rammes FREVAR, som samfunnet ellers, fortsatt hardt av høye priser på strøm, renter og andre innsatsfaktorer til anleggene.

Sammen med et særnorsk avgiftsregime og avfallsmarkedets negative utvikling, har dette i stor grad bidratt til at resultatene på foretakets anlegg for sluttbehandling av avfall har blitt vesentlig dårligere økonomisk, enn forventet.

Deponiaktiviteten ved foretaket har bidratt til at næringsvirksomheten totalt sett ender med overskudd.

Det arbeides målrettet med å tilpasse anleggenes drift til samfunn og markeder. Økt fokus på forebyggende vedlikehold og oppfølging av anlegg har mot slutten av året gitt mer stabil drift og høyere produksjon ved anleggene.

Foretaket driver samfunnskritiske anlegg, og det følger av dette at anleggene må holdes i drift uavhengig av svingninger i priser og markeder. Det fokuseres imidlertid sterkt på å hele tiden gjøre de mest effektive grepene.

Tabellen nedenfor viser årets regnskapsmessige resultater:

Avdeling	Resultat drift	Selvkost	Kalkulatorisk renteendring	Næring før skatt	Skatt	Næring etter skatt
06 Adm & Ledelse	-	-	1 649	1 649	-	1 649
11 RA - avløpsrensaneanlegget	2 100	-253	-2 173	-326	-	-326
12 FA - energigjenvinningsanlegget	19 225	-426	-174	18 624	-	18 624
13 AH - deponiet	-32 525	-	-	-32 525	2 465	-30 060
14 VA - vannverket	-5 504	4 248	818	-438	-	-438
15 GVS - gjenvinningsstasjonen	-581	704	-122	-	-	-
38 - biogassanlegget	6 213	95	3	6 311	-	6 311
	-11 073	4 367	0	-6 706	2 465	-4 241

Alle tall vises i hele 1000. Negative tall er overskudd.

Som det framgår av tabellen ovenfor, er det totale regnskapsmessige overskuddet for 2023 på kr 4,2 mill. Av dette regnes resultatet av kalkulatoriske renter i selvkostoppgjøret som underskudd, og ikke som en del av næringsoverskuddet.

Årets selvkostvirksomhet, som er tjenestene som ytes til Fredrikstad kommune, er gjort opp med Teknisk drift innenfor året. Dette fordi det er Teknisk drift som krever inn avgifter fra befolkningen, og administrerer kommunens selvkostfonds. Årets samlede mindreforbruk innenfor vann, avløp og renovasjon ble kr 4,4 mill.

Resultatdisponering

Resultatet av årets næringsvirksomhet er et overskudd på kr 4,2 mill. etter skatt. Resultatet av årets kalkulatoriske renteendringer ble et underskudd på kr 1,6 mill.

Beslutning om disponering av næringsoverskuddet treffes av bystyret i Fredrikstad kommune.

Resultatregnskap pr. 01.01. – 31.12.

	Note	2023	2022
Salgsinntekt	9	374 945 170	429 740 018
Annen driftsinntekt		15 050 873	14 636 113
Sum driftsinntekt		389 996 043	444 376 132
Varekostnad		-60 688 307	-109 059 995
Lønnskostnad	4,5	-85 862 905	-81 309 619
Avskrivning	1	-38 997 031	-36 260 916
Nedskrivning		-2 400 214	-1 223 393
Annen driftskostnad		-169 399 431	-197 617 403
Sum driftskostnad		-357 347 888	-425 471 326
Driftsresultat		32 648 155	18 904 806
Renteinntekter		10 979 067	2 862 466
Andre finansinntekter		270 703	145 494
Rentekostnader		-36 515 845	-10 631 927
Andre finanskostnader		-675 983	-200 289
Resultat før selvkostavregning		6 706 097	11 080 551
Ordinært resultat før skattekostnad		6 706 097	11 080 551
Skattekostnad	14	-2 465 007	-2 935 692
Årsresultat		4 241 089	8 144 859

Balanse pr. 01.01. – 31.12.

EIENDELER	Note	2023	2022
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	14	29 547 637	28 953 371
Sum immaterielle eiendeler		29 547 637	28 953 371
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fasteiendom	1	429 512 400	394 100 994
Anlegg under oppføring	1	569 008 842	119 443 756
Maskiner, anlegg, inventar ol.	1	49 786 674	49 077 969
Sum varige driftsmidler		1 048 307 916	562 622 719
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler	7	28 460 781	28 460 781
Sum finansielle anleggsmidler		28 460 781	28 460 781
Sum anleggsmidler		1 106 316 334	620 036 871
Omløpsmidler			
Varelager		19 619 569	16 747 009
Fordringer			
Kundefordringer		99 588 554	88 247 217
Andre fordringer		2 505 086	27 589 772
Sum fordringer		102 093 640	115 836 989
Bankinnskudd, kontanter o.l.	8	60 238 759	124 895 458
Sum omløpsmidler		181 951 969	257 479 456
Sum eiendeler		1 288 268 303	877 516 327

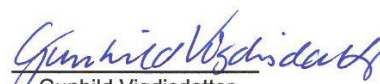
EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2023	2022
EGENKAPITAL			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	11	245 295 880	240 680 774
Sum opptjent egenkapital		245 295 880	240 680 774
Over- underskudd forretningsdrift	11	4 241 089	8 144 859
Sum egenkapital		249 536 969	248 825 633
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	4	2 404 356	9 492 835
Andre avsetninger for forpliktelser	2,13	30 539 974	30 567 278
Sum avsetninger for forpliktelser		32 944 330	40 060 113
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	3	910 712 920	506 416 250
Sum annen langsiktig gjeld		910 712 920	506 416 250
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		90 586 034	53 675 233
Betalbar skatt	14	3 059 273	4 053 219
Skyldige offentlige avgifter		-17 059 097	7 399 300
Annen kortsiktig gjeld		18 487 872	17 086 579
Sum kortsiktig gjeld		95 074 083	82 214 331
Sum gjeld		1 038 731 333	628 690 694
Sum egenkapital og gjeld		1 288 268 302	877 516 327

Fredrikstad, 20.02.2024

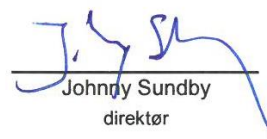

Leif Eriksen
styreleder

Tor Prøiz
nestleder

Eva Charlotte Fredheim
styremedlem

Kristian Flodin
styremedlem

Gunhild Vigdisdatter
styremedlem

Caroline Hermansen
styremedlem

Rino Oshaug
styremedlem

Johnny Sundby
direktør

Noter til regnskapet

Regnskapsprinsipper

Regnskapet er satt opp etter Regnskapslovens regler.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende.

Lager

Lagerbeholdningen er verdsatt til inngående verdier.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets levetid dersom de har levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 50 000. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Pensjoner

Foretakets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariffestede pensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse. Denne ordningen gir en definert ytelse i henhold til tariffavtalen i kommunal sektor. Foretaket følger NRS6 ved regnskapsføring av pensjon.

I tillegg til den ordinære tariffestede tjenestepensjonsordningen kommer ytelser i form av avtalefestet pensjon til aldersgruppen 62 til 64 år. Forpliktelsen knyttet til arbeidsgivers egenandel ved ansattes faktiske bruk av ordningen er balanseført.

Skatter

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt/skattefordel er beregnet på alle forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til framføring ved utgangen av regnskapsåret. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort. Betalbar skatt og utsatt skatt er regnskapsført direkte mot egenkapitalen i den grad skattepostene relaterer seg til egenkapitaltransaksjoner.

Transaksjoner i utenlandsk valuta

Fakturaer i utenlandsk valuta bokføres med valutakurs på tidspunktet for fakturamottak. Valutakursdifferanser som oppstår fram til fakturaen blir betalt bokføres som finansinntekter eller -kostnader.

Note 1 Varige driftsmidler

(Alle tall i 1000)

	Kjøretøy/ anl.mask.	Inventar/ utstyr	Maskiner	Bygninger	Ledninger/ dammer	Totalt
Anskaffelseskost 1.1.2023	23 540	10 403	244 437	552 107	117 155	947 641
Tilgang driftsmidler	4 208	6 800	3 326	62 688	1 156	78 177
Avgang / nedskrivning*	660	-	2 400	-	-	3 060
Anskaffelseskost 31.12.2023	27 087	17 203	245 363	614 796	118 310	1 022 759
Avskrivninger 2023	1 387	937	8 241	26 341	2 091	38 997
Akkumulerte avskrivninger	20 065	6 585	213 216	253 940	49 654	543 459
Balanseført verdi pr. 31.12.2023	7 023	10 618	32 146	360 856	68 657	479 299

* Nedskrivning av rister på energigjenvinningsanlegget for at ristbeholdningen skal gjenspeile reell verdi.

Varige driftsmidler avskrives lineært over den antatte økonomiske levetiden for de enkelte driftsmidlene.

Følgende økonomiske levetider er benyttet:

* Bygninger og annen fast eiendom	10-80 år
* Biler og maskiner	7-20 år
* Inventar og kontormaskiner	5-15 år
* Tomter, utearealer	0 år

Spesifikasjon av anlegg under oppførelse

Navn	Prosjekt	Avd.	Totalt UB 1130	Budsjett ramme
FARA	5140	11	548 922	2 338 139
Forbedret pasteurisering av avløpslam	5144	11	409	1 000
Nye damp- og varmtvannsrør fra FA til RA/BA	5145	11	1 557	6 500
Diverse investeringer RA	5146	11	3 052	4 000
Nytt vannbehandlingsanlegg FA 2021	5242	12	7 684	12 600
FA Oppgradere AC450 CPUer forprosjekt	5261	12	53	200
Sikring av areal og områdekontroll FREVAR	5309	13	96	1 500
Forstudie nytt behandlingstrinn VA	5434	14	1 244	51 000
Rehab dammer Borredalsen og Tvetervann - u	5438	14	2 060	2 000
Ny vekt	5601	36	1 671	30 000
Utskifting av pumper i BA	5809	38	814	1 500
Diverse investeringer BA	5810	38	1 229	2 000
Omlastingsrampe for matavfall	5811	38	217	2 000
			569 009	2 452 439

Note 2 Avsetninger og forpliktelser

(Alle tall i 1000)

Andre avsetninger for forpliktelser består av:

Regnskapsmessig frie avsetninger:

Utsatt inntekt knyttet til igangværende deponi	17 045	13 361
Omstillings- og omsstruktureringfond	3 754	4 330
Utsatt inntekt knyttet til andre forpliktelser	9 741	12 876
Sum	30 540	30 567

Utsatt inntekt er en måte å periodisere regnskapet på. Dersom man mottar inntekter et år, men forventer at hele eller deler av de tilhørende kostnadene kommer et senere år, kan man utsette inntektsføring av hele eller deler av beløpet for å sikre regnskapsføring i samme år.

Utsatt inntekt knyttet til igangværende deponiområde, kommer av lovkrav om avslutning og etterdrift av deponier.

Vedvarende utfordringer med drift av energigjenvinningsanlegget har gjort at styret har vedtatt bruk av omstillingsfondet for optimalisering av drift med tanke på miljø og økonomi.

Utsatt inntekt knyttet til andre forpliktelser inneholder også en avsetning på 3 mill. til mulige framtidige miljøbøter pålagt av statsforvalteren i forbindelse med tidsfrister ved bygging av nytt avløpsrensingsanlegg, kr 3,7 mill. til utredninger etc. rundt deponi og gjenvinningsstasjon samt 1,5 mill til gjennomføring av strategiprosess med nødvendige tiltak.

Note 3 Langsiktig gjeld

(Alle tall i 1000)

Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år	2023	2022
Gjeld til kredittinstitusjoner	708 613	317 699
Sum	708 613	317 699

Spesifikasjon av lånekapital

Låneinstitusjon	Saldo 31.12.22	Avdrag 2023	Renter 2023	Saldo 31.12.23	Gj.sn. rentesats
Norges Kommunalbank					
	22 260	3 180	905	19 080	4,50 %
	19 000	2 000	848	17 000	4,80 %
	29 972	3 155	1 320	26 818	4,70 %
	170 750	8 538	7 246	162 213	4,71 %
		7 468	11 410	440 632	5,40 %
	241 982	24 341	21 729	665 743	5,39 %
Kommunekreditt Norge					
	1 307	1 305	35	-	2,30 %
	18 275	1 700	814	16 576	4,73 %
	18 700	1 700	762	17 000	4,69 %
	125 749	8 673	5 547	117 076	4,76 %
	100 402	6 085	4 424	94 317	4,72 %
	264 433	19 463	11 582	244 969	4,73 %
Sum total lånekapital	506 415	43 804	33 311	910 712	5,15 %

Note 4 Pensjoner

(Alle tall i 1000)

Foretaket har en usikret pensjonsordning i form av tariffestet avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP) innen KLP. Denne forpliktelsen omfatter 86 aktive.

Pensjonskostnader inkl. AGA	2023	2022
Nåverdi av årets opptjening	11 048	10 268
Rentekostnad	5 743	3 658
Brutto pensjonskostnad	16 791	13 926
Forvetet avkastning	-8 170	-5 779
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	356	328
Netto pensjonskostnad inkl. adm.kost	8 977	8 475
AGA netto pensjonskostnad inkl. adm.kost	1 266	1 195
Resultatført aktuelt tap (gevinst)	843	745
Resultatført pensjonskostnad	11 085	10 415

Pensjonsforpliktelser	2023	2022
	Estimat	Estimat
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	183 484	183 434
Pensjonsmidler	164 392	159 387
Netto forpliktelse før AGA	19 093	24 048
AGA	2 692	3 391
Netto forpliktelse inkl. AGA	21 785	27 438
Ikke resultatført aktuelt gevinst (tap)	-16 985	-15 728
Ikke resultatført aktuelt gevinst (tap) AGA	-2 395	-2 218
Balanseført netto forpliktelse etter AGA	2 404	9 493

Ved beregningen er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	2023	2022
Årlig avkastning	5,90 %	5,40 %
Diskonteringsrente	3,70 %	3,20 %
Lønnsvekst	3,75 %	3,75 %
G-regulering	3,50 %	3,50 %
Forventet frivillig avgang:		
Under 20 år	20 %	
20-23 år	8 %	
24-25 år	6 %	
26-30 år	6 %	Med fradrag av 0,4% for hvert år over 25 år
31-45 år	4 %	Med fradrag av 0,2% for hvert år over 30 år
46-50 år	1 %	Med fradrag av 0,1% for hvert år over 45 år
over 50 år	0 %	
Forventet uttaksandel:		
62 år	25 %	
63 år	35 %	
64 år	41 %	
65 år	55 %	
66 år	65 %	

Note 5 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

(Alle tall i 1000)

Lønnskostnader	2023	2022
Lønninger	65 180	62 488
Arbeidsgiveravgift	11 770	10 158
Pensjonskostnader	7 869	7 806
Andre ytelser*	2 150	1 925
Sum	86 969	82 377

*Andre ytelser Inneholder kr 1,1 mill. andre fordeler i arbeidsforhold som vises som annen driftskostnad i resultatregnskapet. Sum lønnskostnader er derfor for kr 1,1 mill. høyere enn lønnskostnadene i resultatregnskapet. Antall årsverk i 2023 har vært 83,9, mens det var 84,9 i 2022.

Ytelser til ledende personer		2023	2022
Daglig leder	Lønn	1 441	2 227
	Annen godtgjørelse	176	134
	Pensjonskostnader	136	583
Styret	Lønn	286	337
	Annen godtgjørelse (møtegodtgjørelse/styrehonorar)	220	240
Revisor		2023	2022
Revisjonshonorar utgjorde:		148	200

Note 6 Miljøforpliktelser

Foretakets drift er underlagt konsesjonsvilkår mht.:

- Drift av forbrenningsanlegg, avfallsbehandling
- Avløpsrensing
- Drikkevannsforskrifter

I tillegg følger selskapet bestemmelsene i internkontrollforskriften, og er sertifisert etter miljøstandard ISO 14001. Jamfør øvrig omtale i årsrapporten.

Note 7 Finansielle anleggsmidler

Selskap/forening	Balanseført verdi	Eierandel
Fredrikstad Fjernvarme AS	28 450 781	43,10 %
Norsk Vann	1 000	Medlemsandel
Borg CO2 AS	9 000	9 %

Note 8 Bundne midler

Av foretakets bankinnskudd er kr 3.209.612,- bundne skattetrekksmidler.

Note 9 Spesifisering av salg

(Alle tall i 1000)

Fordeling salgsinntekter 2023

Avdeling	Brutto Salgsinntekter	Utsatt inntekt	Netto Salgsinntekter
Adm.bygget	7		7
Administrasjon	1 209	1 070	139
Avløpsrenseanlegg	71 866		71 866
Forbrenningsanlegg*	150 580	21 233	129 347
Avfallshåndtering	48 880	-3 225	52 105
Vannverket	50 300		50 300
Gjenvinningsstasjonen	25 451		25 451
Miljøavdelingen		666	-666
Forr.område avløp	25 453	402	25 051
Forr.område avfall		534	-534
Totale salgsinntekter**	373 746	20 680	353 066

*Utsatt inntekt gjelder hovedsakelig klimavoter for 2023, som ikke er endelig avregnet.

**Store deler av nedgang på salgsinntekten i 2023 skyldes økning av energiomsetning som ikke påvirker resultatet.

Note 10 Fordringer og gjeld til eierkommunen

(Alle tall i 1000)

	2023	2022
Fordringer	24 393	45 316
Gjeld	151	146

Note 11 Endring av egenkapitalen

(Alle tall i 1000)

Oversikt EK 2023

Konto	Navn	UB 2022	Res.disp. 2022	Resultat 2023	UB 2023
2050	EK FA	-102 935	-	-	-102 935
2051	EK RA	-65 723	-	-	-65 723
2052	EK VA	-30 303	-	-	-30 303
2053	EK AH	-38 553	-	-	-38 553
2054	EK BA	4 210	-	-	4 210
2060	Kalk.rente	-7 376	-4 615	-	-11 991
	Sum	-240 681	-4 615	-	-245 296
Resultat næring	FA	8 680	-	18 624	18 624
	AH	-22 767	-	-30 060	-30 060
	RA	-264	-	-326	-326
	VA	-478	-	-438	-438
	Res. kalk.rente/salg aksjer	-4 615	-	1 649	1 649
	Forretn.dr. avløp	11 300	-	6 311	6 311
	Overført Fredrikstad komm	-	-2 030	-	-
	Avsatt til finansiering klima	-	-1 500	-	-
		-8 145	-3 530	-4 241	-4 241
		-	-	-	-
	Sum egenkapital i regnskapet	-248 826	-8 145	-4 241	-249 537

Note 12 Selvkostavregning Fredrikstad kommune

(Alle tall i 1000)

Avregning for 2023	Vann	Avløp	Renovasjon	Totalt
Avskrivninger	7 233	2 989	5 224	15 446
Renter	4 696	17 947	2 303	24 947
Korreksjon kalk. rente*	782	-2 123	-294	-1 635
Personalkostnader	8 250	14 301	11 865	34 416
Driftskostnader	26 709	36 763	19 262	82 734
Herav indirekte kostnader	4 179	6 066	4 389	14 633
Totalt	47 669	69 878	38 360	155 907
Selvkost FK	47 669	69 878	38 360	155 907
Fakturert FK gjennom året	47 669	69 878	25 793	143 339
Innbet. andre	0	0	7 060	7 060
Andre inntekter	0	0	5 508	5 508
Tot inntekter	47 669	69 878	38 360	155 907

*Korreksjon kalkulatorisk rente er differansen mellom den faktiske rentekostnaden foretaket har i forbindelse med selvkostaktivitetene i 2023, og beregnet kalkulatorisk rentekostnad iht. selvkostforskriften. Kalkulert rentekostnad beregnes av alle anskaffelser, uavhengig av finansieringsform.

Note 13 Oversikt over finansiering av nyanskaffelser

(Alle tall i 1000)

Anl.nr.	Navn	Avdeling	2023	Lån	Drift
719	Filterbunner VA	14	331	331	-
728	Rehab. R3 BA	38	94	94	-
730	2. etg. adminbygget	35	7 930	7 930	-
731	Behandlingsanlegg for rejeekt	11	18 600	18 600	-
733	Oppgradering lageret - ergonomisk	12	919	919	-
734	Shock pulse generator FA	12	10 929	10 929	-
735	Flytting av Sick-målere	12	2 234	2 234	-
736	Nye Luvvoer FA	12	4 645	4 645	-
737	Oppgradering prøvetak og lab FA	12	443	443	-
738	Nye rør i taket i kjele 2	12	1 564	1 564	-
739	Ombygging av bankeverk FA	12	833	833	-
740	Murverk i kjele 2	12	3 148	3 148	-
741	Ny ventilstyring vann fra Kronos	12	983	983	-
742	Nye luker silhus Borredalen	14	4 337	4 337	-
743	Høydebasseng Syd	14	5 214	5 214	-
744	FA Rehab bygg, tak, rekkverk og rømningsvei	12	486	486	-
225	Miljøcontainere GVS	15	71	-	71
228	Varmesøkende kamera deponi	13	1 421	1 421	-
229	Kran til vinduer GVS	15	411	411	-
230	Oppgradering av prosessdatasystemer		938	938	-
231	Automatiske skumkanoner avfallsbingen FA	12	3 960	3 960	-
151	Stabletruck til lageret	12	171	-	171
152	Volvo hjullaster L120H	13	2 711	2 711	-
153	Hyundai truck RA	11	602	-	602
154	Toyota Proace EI/AIP	11	362	-	362
155	Toyota Proace RA	20	362	-	362
530	Overløpsrør Tvetervann-lsesjø	14	1 156	1 156	-
602	Ristdele FA	12	3 326	-	3 326
SUM			78 177	73 284	4 893

Note 14 Skatt

Årets skattekostnad fordeler seg på:	2023	2022
Betalbar skatt	3 059 273	4 053 219
Endring utsatt skatt	-594 266	-1 117 527
Årets totale skattekostnad	<u>2 465 007</u>	<u>2 935 692</u>
Beregning av årets skattegrunnlag:	2023	2022
Ordinært resultat før skattekostnad	6 706 097	11 080 550
Permanente forskjeller	4 498 481	2 263 503
Endring i midlertidige forskjeller	2 701 210	5 079 609
Årets skattegrunnlag	<u>13 905 788</u>	<u>18 423 662</u>
Betalbar skatt (22%) av årets skattegrunnlag	3 059 273	4 053 219
Oversikt over midlertidige forskjeller	2023	2022
Driftsmidler	-133 306 497	-128 017 399
Netto pensjonsforpliktelse som er ført i balansen	-1 000 944	-3 588 832
Netto midlertidige forskjeller pr 31.12	<u>-134 307 441</u>	<u>-131 606 231</u>
Utsatt skattefordel (-)/Utsatt skatt (+) (22%)	-29 547 637	-28 953 371

Kontantstrømoppstilling

	Note	2023	2022
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat		6 706 097	11 080 550
Periodens betalte skatt		-4 053 219	-10 032 622
Tap/ gevinst ved salg av anleggsmidler		0	59 555
Ordinære avskrivninger		39 591 297	37 378 443
Nedskrivning anleggsmidler		2 400 214	1 223 393
Endring i varelager		-2 872 560	-657 415
Endring i kundefordringer		-11 341 337	-31 724 716
Endring i leverandørgjeld		36 910 801	27 710 904
Endring i andre tidsavgrensingsposter		2 027 582	1 950 862
Endring balanseført pensjonsforpliktelse		-7 088 479	-139 307
Endring andre avsetninger for forpliktelser		-621 570	-3 982 680
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		<u>61 658 826</u>	<u>32 866 967</u>
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler		660 000	350 000
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		-527 742 442	-138 811 203
Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak		0	-9 000
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		<u>-527 082 442</u>	<u>-138 470 203</u>
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld		448 100 000	170 750 000
Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld		-43 803 330	-27 797 500
Overskudd disponert til biogass- og energigjenvinning		-1 500 000	-6 500 000
Utbetalinger av konsernbidrag		-2 029 753	-22 000 000
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		<u>400 766 917</u>	<u>114 452 500</u>
Netto kontantstrøm for perioden		<u>-64 656 699</u>	<u>8 849 264</u>
Konter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse		<u>124 895 458</u>	<u>116 046 192</u>
Konter og kontantekvivalenter ved periodens slutt		<u>60 238 759</u>	<u>124 895 456</u>
<i>Denne består av:</i>			
Bankinnskudd m.v.	note 8	<u>60 238 759</u>	<u>124 895 458</u>
		0	1

Org.nr. 987 952 423

Til bystyret i Fredrikstad kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren
Styret

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Frevar KF som viser et overskudd på kr 4 241 089. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital, oppstilling av investeringsutgiftene og finansieringen av disse og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av foretakets finansielle stilling per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i kommuneloven og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift, god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av foretaket i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter den lovbestemte årsberetningen og annen informasjon i foretakets årsrapport. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetningen og annen øvrig informasjon datert 13.02.2024 og har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i kommuneloven og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for vår mening. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For mer informasjon om revisors oppgaver, se

[www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 3](http://www.nkrf.no/revisjonsberetninger-revisjonsberetning-nr-3)

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Frevar KFs redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

For nærmere informasjon om revisors oppgaver i forbindelse med budsjettavvik,

Se [www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 3](http://www.nkrf.no/revisjonsberetninger-revisjonsberetning-nr-3)

Rolvøy, 08.04.2024

Jolanta Betker

oppdragsansvarlig revisor

